

Γνωμοδότηση της επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή»

(2013/C 356/07)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

- αναγνωρίζει ότι οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής σε παγκόσμια κλίμακα θα μπορούσαν να είναι εξίσου σημαντικές με την τοπική επίδραση που ασκείται σε ορισμένες ευρωπαϊκές πόλεις και περιφέρειες και θεωρεί, επομένως, αναγκαίο να εστιαστεί ευρύτερα το ενδιαφέρον σε στρατηγικές προσαρμογής πέραν της ΕΕ,
- εκτιμά ότι οι πράσινες υποδομές συνιστούν κλασική επιλογή προσαρμογής «με ελάχιστα μειονεκτήματα και χαμηλό κόστος» («low regrets, low-cost adaptation») η οποία θα συμβάλει στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας στις αστικές περιοχές,
- εκφράζει την ανησυχία της για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στη γεωργική παραγωγή, τη δασοκομία και την αλιεία,
- θεωρεί αναγκαία την επίδειξη μεγαλύτερης προσοχής, στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, στην περαιτέρω προώθηση της προσαρμογής σε τοπικό επίπεδο, εκεί όπου οι επιπτώσεις γίνονται εντονότερα αισθητές και όπου είναι εγκατεστημένοι οι πρώτοι «παρεμβαίνοντες»,
- παραδέχεται ότι η χρηματοδότηση διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο για την ανάληψη παρεμβάσεων προσαρμογής σε τοπικό επίπεδο,
- αναγνωρίζει τη σημασία των τοπικών και περιφερειακών δικτύων για την προώθηση των παρεμβάσεων προσαρμογής και θεωρεί ότι πρέπει να τυγχάνουν της κατάλληλης χρηματοδοτικής στήριξης από την ΕΕ. Ωστόσο, η ΕτΠ δεν προκρίνει κάποια νέα οργάνωση ή εθελοντική δέσμευση για την προσαρμογή, όπως συνιστάται στη στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, διότι κάτι τέτοιο θα δημιουργούσε επικαλύψεις, θα προκαλούσε σύγχυση στους συμμετέχοντες και θα σπαταλούσε πολύτιμους πόρους. Το υφιστάμενο Σύμφωνο των Δημάρχων κρίνεται σκόπιμο να έχει στη διάθεσή του περισσότερους πόρους και να δρομολογηθεί εκ νέου ως δίκτυο επικεντρωμένο σε αμφότερες τις συνιστώσες της δράσης για το κλίμα, δηλ. στον μετριασμό και στην προσαρμογή,
- καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, λόγω του επείγοντος χαρακτήρα του προβλήματος, η προτεινόμενη επανεξέταση της στρατηγικής αυτής το 2017, θα πρέπει όχι μόνο να επικεντρωθεί στην πρόοδο των εθνικών στρατηγικών προσαρμογής και στην ανάγκη θέσπισης –ή μη– μελλοντικής νομοθεσίας, αλλά και να αποτελέσει την τελευταία διορία για την επίτευξη ορισμένων βασικών στόχων σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης: θα ήταν επίσης σκόπιμο η στρατηγική για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή να διασφαλίσει την παροχή καθοδήγησης και στήριξης τόσο προς τους υποεθνικούς φορείς όσο και προς τα κράτη μέλη, με μέλημα την επίτευξη των εν λόγω στόχων.

Εισηγητής:	ο κ. Neil SWANNICK (UK/PES), Μέλος του Δημοτικού Συμβουλίου του Manchester
Έγγραφο αναφοράς	Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή
	COM(2013) 216 final

I. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

1. αναγνωρίζει ότι η συμφωνία των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή που αναμένεται να συναφθεί το 2015 θα καλύψει όχι μόνο το ζήτημα του μετριασμού αλλά και το ζήτημα της προσαρμογής. Η ανάπτυξη της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή —ιδιαίτερα στις πιο φτωχές και αδύναμες χώρες του κόσμου— είναι ζωτικής σημασίας για τη σύναψη μιας δίκαιης συμφωνίας·

2. τονίζει ότι ο μετριασμός της κλιματικής αλλαγής είναι ο καλύτερος τρόπος αντιμετώπισης πολυάριθμων βασικών προκλήσεων όσον αφορά την προληπτική προσαρμογή. Τονίζει επίσης ότι όσο πιο ισχυρά και φιλόδοξα είναι τα μέτρα για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, τόσο πιο περιορισμένα θα μπορούσαν να παραμείνουν τα μέτρα προσαρμογής·

3. διαπιστώνει ότι ο πλανήτης έχει υπερβεί ένα επικίνδυνο όριο, καθώς το επίπεδο διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα ανέρχεται πλέον σε 400 ppm·

4. καλεί τους διαπραγματευτές της ΕΕ να θέσουν υψηλότερες φιλοδοξίες και να εξασφαλίσουν διεθνή υποστήριξη για τη σύναψη, το 2015, μιας συμφωνίας η οποία να προβλέπει απερίφραστα τη μετατροπή του παγκόσμιου ενεργειακού συστήματος·

5. έχει απόλυτη επίγνωση του γεγονότος ότι πολλές αναπτυσσόμενες χώρες απειλούνται λόγω της βραδείας εκδήλωσης φαινομένων σχετιζόμενων με την κλιματική αλλαγή, όπως η άνοδος της στάθμης της θάλασσας και η υπερθέρμανση, που επιτείνουν τις απειλές εξαιτίας ακραίων καιρικών συνθηκών και υπονομεύουν σοβαρά τις προοπτικές για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης σε παγκόσμια κλίμακα·

6. τονίζει, αφενός, ότι οι υδάτινοι πόροι επηρεάζονται άμεσα από την κλιματική αλλαγή και, αφετέρου, ότι η διαχείριση των εν λόγω πόρων επιδρά στα οικοσυστήματα και στη φυτική και ζωική παραγωγή, στις κοινωνικοοικονομικές δραστηριότητες και στην ανθρώπινη υγεία·

7. καλεί το Συμβούλιο και την Επιτροπή να μεριμνήσουν για τη συμμετοχή της ΕιΠ όχι μόνο στις εργασίες για τον μετριασμό της αλλαγής του κλίματος, αλλά και στις τεχνικές εργασίες που

σχετίζονται με το πρόγραμμα εργασίας του Ναϊρόμπι, το οποίο εστιάζεται στην προσαρμογή με βάση το οικοσύστημα και στη βιοποικιλότητα·

Προσαρμογή και ανθεκτικότητα

8. επικροτεί τις αναφορές στην ανθεκτικότητα στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, καθώς και τον γενικό στόχο της ο οποίος συνίσταται στην «ενίσχυση της ανθεκτικότητας της Ευρώπης στην κλιματική αλλαγή». Η ΕιΠ εκτιμά ότι η αντιμετώπιση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή ως μια διάσταση της παραμέτρου της ανθεκτικότητας αποτελεί πρόσφορη προσέγγιση. Μια πόλη μπορεί να ανακάμψει από έναν κλυδωνισμό του αστικού συστήματος (λόγω κλιματικής ή άλλης αιτίας) εφόσον διαθέτει υψηλή ανθεκτικότητα, αλλά και να αποδυναμωθεί σοβαρά σε περίπτωση μειωμένης ανθεκτικότητάς της·

9. θεωρεί ότι η διασύνδεση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, αφενός, και της διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών και του σχεδιασμού για έκτακτες καταστάσεις σε επίπεδο κοινοτήτων, αφετέρου, είναι μείζονος σημασίας·

10. όσον αφορά την ανθεκτικότητα, εκτιμά ότι η προσαρμογή έγκειται στα εξής:

— σε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα δράσης το οποίο να καλύπτει πληθώρα συστημάτων, τομέων, χωρικών κλιμάκων και χρονοδιαγραμμάτων·

— σε ένα στοιχείο μιας ευρύτερης στρατηγικής, η οποία είναι αναγκαία για την ανάπτυξη της ανθεκτικότητας της Ευρώπης, καθώς και των πόλεων και των περιφερειών εντός της επικράτειάς της· και

— σε μια διαδικασία εντοπισμού και εν συνεχεία περιορισμού των κινδύνων λόγω ακραίων καιρικών φαινομένων και κλιματικών μεταβολών, με συνακόλουθη μείωση της έντασης των συντελούμενων κλυδωνισμών·

11. αντιλαμβάνεται ότι αρνητικές επιπτώσεις ενδέχεται να προκληθούν ακόμη και σε περιοχές όπου έχουν ήδη προβλεφθεί ισχυρές παρεμβάσεις προσαρμογής και όπου γίνεται σεβαστός ο στόχος του περιορισμού της αύξησης της θερμοκρασίας σε 2 °C. Προτεραιότητα αποτελεί η απόκτηση ανθεκτικότητας έναντι τέτοιων συμβάντων και, ως εκ τούτου, η χρήση του όρου «ανθεκτικότητα στο κλίμα» (climate-resilience) κρίνεται πιο ενδεδειγμένη από τη χρήση του όρου «θωράκιση έναντι του κλίματος» (climate-proofing)·

12. αναγνωρίζει ότι οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής σε παγκόσμια κλίμακα θα μπορούσαν να είναι εξίσου σημαντικές με την τοπική επίδραση που ασκείται σε ορισμένες ευρωπαϊκές πόλεις και περιφέρειες διαμέσου των συνεπειών για τον παγκόσμιο κλάδο της εφοδιαστικής και των αλυσίδων εφοδιασμού, την επισιτιστική ασφάλεια και τη μετανάστευση (μετανάστευση ανθρώπων, ζώων και φυτών, καθώς και μετάδοση ασθένειών) και θεωρεί, επομένως, αναγκαίο να εστιαστεί ευρύτερα το ενδιαφέρον σε στρατηγικές προσαρμογής πέραν της ΕΕ. Η προσαρμογή χρήζει υποστήριξης κατά τον ίδιο τρόπο με τον οποίο υποστηρίζονται σε παγκόσμιο επίπεδο οι κλάδοι της ανάπτυξης και της συνεργασίας, των τροφίμων και της ενέργειας, συνεκτιμώντας τους πιθανούς κινδύνους και τα ενδεχόμενα οφέλη για την ΕΕ.

13. επισημαίνει τον ερευνητικό κορμό που έχει ως αντικείμενο τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην πολιτιστική κληρονομιά και θεωρεί σκόπιμο οι στρατηγικές προσαρμογής να περιλαμβάνουν εκτιμήσεις ευπάθειας των πολιτιστικών αγαθών, όπως τα κτίρια, τα έργα τέχνης και τα αρχαία, σε περίπτωση ακραίων καιρικών φαινομένων και υποβάθμισης του περιβάλλοντος.

14. εκτιμά ότι οι πράσινες υποδομές συνιστούν κλασική επιλογή προσαρμογής «με ελάχιστα μειονεκτήματα και χαμηλό κόστος» («low regrets, low-cost adaptation») η οποία θα συμβάλει στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας στις αστικές περιοχές, μέσω του μετριασμού των θερμοκρασιών επιφανείας και της μείωσης των απορροών ομβρίων υδάτων. Μια προσέγγιση της προσαρμογής βασισμένη σε φυσικά και αστικά συστήματα θεωρείται θεμελιώδους σημασίας όπως, παραδείγματος χάρη, η δημιουργία οικολογικών διαδρόμων οι οποίοι θα ήταν σκόπιμο να τέμνουν τα διοικητικά όρια για την υποστήριξη της μετανάστευσης των άγριων ζώων στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής. Ως εκ τούτου, θα ήταν πρόσφορο να προαχθεί ο χαρακτηρισμός των οικοσυστημάτων ή των πράσινων υποδομών ως «κρίσιμων υποδομών».

15. υποστηρίζει ότι εάν εξασφαλιστούν υγιή οικοσυστήματα και πλούσια βιοποικιλότητα, θα ενισχυθεί η ανθεκτικότητα του τοπικού και του περιφερειακού επιπέδου στην αλλαγή του κλίματος, ενώ παράλληλα θα καταστεί σαφές ότι και αυτά τα ίδια τα συστήματα απειλούνται, επίσης, από τις κλιματικές μεταβολές. Η σημασία του ζητήματος αυτού θα πρέπει να αναγνωρίζεται με μεγαλύτερη σαφήνεια στη στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, στις εθνικές στρατηγικές προσαρμογής και στα προγράμματα της ΕΕ.

Προσαρμογή και οικονομική ανταγωνιστικότητα

16. χαιρετίζει τη σύνδεση που πραγματοποιείται στη στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή μεταξύ της προσαρμογής σε ακραία καιρικά φαινόμενα και της αντιμετώπισης των κινδύνων της κλιματικής αλλαγής, αφενός, και της προάσπισης της μελλοντικής οικονομικής ευημερίας της Ευρώπης, αφετέρου· προειδοποιεί, ωστόσο, ότι τα μέτρα που θα ληφθούν για την προώθηση της προσαρμογής, με σκοπό τη διατήρηση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας, δεν θα πρέπει να αποβούν εις βάρος της κοινωνικής πρόνοιας και της υγείας·

17. αναγνωρίζει τις σημαντικές άμεσες δαπάνες που συναρτώνται με τις καιρικές συνθήκες και τους κλιματικούς κινδύνους, όπως η πρόκληση ζημιών σε κτίρια και υποδομές. Κατά συνέπεια, κρίνει σκόπιμη την ενθάρρυνση επιλογών προσαρμογής οι οποίες να περιλαμβάνουν τόσο την αναβάθμιση ήδη υφιστάμενων αγαθών όσο και την ενσωμάτωση της παραμέτρου της ανθεκτικότητας σε μελλοντικά συστήματα, όπως οι σιδηροδρομικές γραμμές και τα οικιστικά συγκροτήματα·

18. επισημαίνει ότι οι ασφαλιστικοί φορείς μπορούν να εκτιμήσουν ότι η επικράτεια, τα κτίρια και οι υποδομές μιας πόλης ή μιας περιφέρειας δεν προστατεύονται επαρκώς από τους κινδύνους της κλιματικής αλλαγής. Τούτο σημαίνει ότι υπάρχει ενδεχόμενο περιορισμού των δυνατοτήτων ασφάλισης ή αύξησης του κόστους ασφαλιστικής κάλυψης. Οι περιοχές που αντιμετωπίζουν τέτοιου είδους προβλήματα ενδέχεται να δυσκολευθούν να εκπληρώσουν τις αναπτυξιακές προσδοκίες τους, ενώ ορισμένες αστικές περιοχές θα μπορούσαν να καταστούν «μη ασφαλίσιμες». Συγχαίρει συνεπώς την Επιτροπή για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος στην Πράσινη Βίβλο σχετικά με την ασφάλιση κατά των κινδύνων φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών·

19. προβάλλει τη σημασία που έχει η εκτίμηση του κόστους των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, με σκοπό να επιτευχθεί η σύγκριση της αξίας των διαφόρων προληπτικών δράσεων προσαρμογής, η οποία θα ευνοούσε τόσο την ευχερέστερη κατανόηση των οικονομικών δυνατοτήτων από πλευράς προσαρμογής όσο και την εξοικονόμηση κόστους. Στην Έκθεση Stern εξετάζονται οι οικονομικές πτυχές της κλιματικής αλλαγής. Η περαιτέρω διερεύνηση του εν λόγω ζητήματος θα πρέπει να ενθαρρυνθεί προκειμένου να υποστηριχθεί η εκπόνηση εκθέσεων επιχειρησιακής σκοπιμότητας (business cases) για την ενσωμάτωση της παραμέτρου της προσαρμογής σε κάθε πολιτική και στρατηγική·

20. προκρίνει μια προσέγγιση του «συνόλου του κύκλου ζωής» για την εκτίμηση κόστους-οφέλους των κεφαλαίων, με στόχο τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης απόσβεσης «ανθεκτικών από κλιματική άποψη» (climate-resilient) επενδύσεων. Οι εκτιμήσεις και τα μετρήσιμα κινδύνου θα πρέπει να εμπεριέχουν υποχρεωτικά τις οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις των δράσεων και των κεφαλαιακών επενδύσεων που παραβλέπουν να συνεκτιμήσουν την κλιματική αλλαγή·

21. είναι της γνώμης ότι το ενδεχόμενο διατάραξης συστημάτων δικτύων υποδομών εξαιτίας ακραίων καιρικών φαινομένων και κλιματικών μεταβολών βρίσκεται στο επίκεντρο των στρατηγικών προσαρμογής. Η πρόκληση ζημιών που σχετίζονται με τις καιρικές συνθήκες και τους κινδύνους της κλιματικής αλλαγής, όπως η απώλεια κάποιου ηλεκτρικού υποσταθμού ή κόμβου ΤΠΕ, μπορεί να έχει έμμεσες ή αλυσιδωτές επιπτώσεις σε πολυάριθμους τομείς της οικονομίας και της παροχής υπηρεσιών·

22. παρατηρεί ότι διασύνδεση των κοινωνικοοικονομικών συστημάτων, της κλιματικής αλλαγής και των υποδομών μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη διαφοροποίηση των ταξιδιωτικών προτιμήσεων ή των συνθηκών ενεργειακής κατανάλωσης, επηρεάζοντας έτσι σημαντικά τη ζήτηση και την προσφορά υπηρεσιών υποδομής·

23. εκφράζει την ανησυχία της για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στη γεωργική παραγωγή, τη δασοκομία και την αλιεία. Ζητά οι ευρωπαϊκές πολιτικές σε αυτούς τους τομείς να συμβάλουν ώστε οι απαραίτητες πρωτογενείς πηγές παραγωγής και τα οικοσυστήματα που επιτρέπουν τις εν λόγω παραγωγές να καταστούν πιο ανθεκτικά στην αλλαγή του κλίματος·

Ο στόχος της προσαρμογής

24. παραδέχεται ότι επικρατεί αβεβαιότητα όσον αφορά τις μελλοντικές ατμοσφαιρικές συγκεντρώσεις αερίων θερμοκηπίου και τη συνακόλουθη υπερθέρμανση και τις επιπτώσεις της. Η στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή επικεντρώνεται στην προσαρμογή στις επιπτώσεις που προκύπτουν σε έναν πλανήτη θερμότερο κατά 2 °C. Ωστόσο, βάσει τόσο των σημερινών επιστημονικών στοιχείων όσο και των πορισμάτων της τέταρτης έκθεσης αξιολόγησης της IPCC (1), συνάγεται ότι οι τρέχουσες ατμοσφαιρικές συγκεντρώσεις (εάν απλώς διατηρηθούν ως έχουν) θα προκαλέσουν υπερθέρμανση άνω των 2 °C. Επομένως, σύμφωνα με την αρχή της προφύλαξης, συνιστάται να ληφθούν μέτρα τα οποία να ανταποκρίνονται στις ανάγκες προσαρμογής σε μελλοντική υπερθέρμανση υψηλότερη της αναμενόμενης·

Τρωτότητα σε ακραία καιρικά φαινόμενα και κινδύνους της κλιματικής αλλαγής

25. επιδοκιμάζει τις αναφορές που πραγματοποιούνται στην τρωτότητα στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή ως σημαντικό στοιχείο για την κατανόηση της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν· πρωταρχικό στόχο της προσαρμογής αποτελεί η μείωση της ευάλωτης θέσης των «δεκτών» (συμπεριλαμβανομένων των ανθρώπων, των υποδομών και των οικονομικών κλάδων) στην πρόκληση ζημιών οφειλόμενων σε ακραία καιρικά φαινόμενα και κινδύνους της κλιματικής αλλαγής·

26. προτάσσει μια προσέγγιση της προσαρμογής εστιασμένη στην τρωτότητα διότι:

- η εξασφάλιση προβλέψεων για την κλιματική αλλαγή σε τοπικό επίπεδο είναι δύσκολη από πλευράς μεθοδολογίας, χρονοβόρα και δαπανηρή, ενώ η πρόσβαση σε δεδομένα σχετικά με τους παράγοντες που επηρεάζουν την τρωτότητα είναι κατά κανόνα ευχερέστερη. Μια προσέγγιση εστιασμένη στην τρωτότητα καθιστά δυνατή την επίτευξη ταχείας προόδου ελλείψει ενδελεχών τοπικών προβλέψεων σχετικά με την κλιματική αλλαγή·
- η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ) επισημαίνει ότι η κλιματική αλλαγή αποτελεί τη μεγαλύτερη πρόκληση για τη δημόσια υγεία κατά τον 21ο αιώνα·
- οι ευπαθέστερες ομάδες του πληθυσμού, όπως οι ηλικιωμένοι, τα πολύ μικρά παιδιά και οι κοινωνικοοικονομικά αδύναμοι, απειλούνται περισσότερο από τα ακραία καιρικά φαινόμενα και την κλιματική αλλαγή επειδή δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους και πρόσβαση στην ασφάλιση. Μια προσέγγιση βασισμένη στην τρωτότητα υνοεί την ενσωμάτωση των παραμέτρων της υγείας και της κοινωνικής δικαιοσύνης, ως αναπόσπαστο τμήμα του σκεπτικού που διαπνέει την ανάληψη δράσης για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.

27. σημειώνει ότι η αποσαφήνιση όρων όπως «κίνδυνος», «τρωτότητα», «έκθεση» και «αντοχή» συμπεριλαμβανομένων και βασικών ορισμών, θα απέβαινε προς όφελος της στρατηγικής της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή·

Πολυεπίπεδη διακυβέρνηση

28. διαπιστώνει ότι η στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή εστιάζεται μεν στην ενσωμάτωση της προσαρμογής στη δράση της ΕΕ και στην ανάπτυξη εθνικών στρατηγικών προσαρμογής, αλλά επιδεικνύει λιγότερη προσοχή στη σημασία που έχει η υποστήριξη των κρατών μελών για την εδραίωση της προσαρμογής σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο·

29. τονίζει ότι απαιτείται η σαφέστερη αναγνώριση του ρόλου της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης για την υλοποίηση των παρεμβάσεων προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή. Η αναγνώριση αυτή θα συνέβαλε, ειδικότερα, στα εξής:

- στη μεγαλύτερη προβολή του γεγονότος ότι η αντιμετώπιση της προσαρμογής και οι σχετικές απαιτήσεις διαφέρουν ανάλογα με την εκάστοτε χρησιμοποιούμενη χωρική κλίμακα·
- στην καλύτερη αποσαφήνιση της ευθύνης που χαρακτηρίζει τις παρεμβάσεις προσαρμογής στις διάφορες χωρικές κλίμακες, π.χ. η ευθύνη όσον αφορά στρατηγικούς και τοπικούς οδικούς άξονες·
- στην αναγνώριση της σημασίας των διασυνοριακών θεμάτων προσαρμογής σε επίπεδο κρατών μελών και σε περιφερειακή κλίμακα, παραδείγματος χάρι για τη διαχείριση των κινδύνων υπερχειλίσης·
- στην υποστήριξη της διάδοσης των πολιτικών προσαρμογής των κρατών μελών στο περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, εκεί όπου θα τεθούν σε εφαρμογή·

30. αναγνωρίζει ότι οι εθνικές στρατηγικές μπορούν να εξασφαλίσουν μια υψηλού επιπέδου επισκόπηση των επιπτώσεων και των κινδύνων, αλλά συχνά παραβλέπουν –όπως είναι άλλωστε κατανοητό– ιδέες και θέματα που προκύπτουν σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο·

31. τονίζει, αφενός, ότι οι εθνικές στρατηγικές προσαρμογής θα πρέπει να διανοίξουν οδούς διακυβέρνησης για τη στήριξη της διαδικασίας προσαρμογής σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και, αφετέρου, ότι τα κράτη μέλη, σε συνεργασία με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, θα πρέπει να παρακολουθούν τη διαμόρφωση και την εφαρμογή των στρατηγικών προσαρμογής σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο: η ΕΕ θα ήταν σκόπιμο να διασφαλίσει την παροχή καθοδήγησης σχετικά με τον τρόπο επιτέλεσης των εν λόγω καθηκόντων·

32. τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρυνθούν για τη δημιουργία δικτύων με τη συμμετοχή ενδιαφερομένων φορέων προερχόμενων από ένα ευρύ φάσμα τομέων ενόψει της από κοινού διαμόρφωσης στρατηγικών προσαρμογής σε όλες τις χωρικές κλίμακες·

(1) Διακυβερνητική Ομάδα για την Αλλαγή του Κλίματος, 4η έκθεση αξιολόγησης.

33. υποστηρίζει ότι οι περιφερειακές στρατηγικές προσαρμογής είναι οι πλέον κατάλληλες για τη διασφάλιση του ενδεδειγμένου πλαισίου, την υπόδειξη των απαιτούμενων πόρων και την παροχή καθοδήγησης για την υποστήριξη της ανάληψης τοπικής δράσης. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν επίσης να προβάλουν τις ευρύτερα διαδεδομένες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, οι οποίες έχουν συχνά περιφερειακό χαρακτήρα λόγω των διαφορετικών συνθηκών που επικρατούν κατά τόπους, όπως π.χ. στα νησιά, στις ορεινές περιοχές, στις πόλεις και στις παράκτιες ζώνες·

34. παραδέχεται ότι υφίστανται διαφορές μεταξύ των κρατών μελών ως προς τις δομές διακυβέρνησης για την εφαρμογή των στρατηγικών σε τοπικό επίπεδο, καθώς ορισμένα εξ αυτών –αλλά όχι όλα– διαθέτουν αρμόδιες δομές περιφερειακού σχεδιασμού· υποστηρίζει ωστόσο ότι απαιτείται σε κάθε περίπτωση ένα ορισμένο υποεθνικό πλαίσιο καθοδήγησης για την προσαρμογή, με σκοπό τη διάδοση των επενδύσεων, της νομοθεσίας και της πολιτικής όσον αφορά την προσαρμογή των κρατών μελών στο τοπικό επίπεδο·

35. θεωρεί αναγκαία την επίδειξη μεγαλύτερης προσοχής, στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, στην περαιτέρω προώθηση της προσαρμογής σε τοπικό επίπεδο, εκεί όπου οι επιπτώσεις γίνονται εντονότερα αισθητές και όπου είναι εγκατεστημένοι οι πρώτοι «παρεμβαίνοντες». Η επιτυχής έκβαση της ευρωπαϊκής προσπάθειας προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή θα αξιολογηθεί σύμφωνα με τον βαθμό στον οποίο οι διάφορες περιοχές θα κατορθώσουν να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν παρεμβάσεις προσαρμογής για τον περιορισμό των ακραίων καιρικών φαινομένων και των κινδύνων της κλιματικής αλλαγής·

36. αναγνωρίζει ότι οι παρεμβάσεις προσαρμογής καθίστανται ζωτικής σημασίας στις πόλεις, όπου κατοικεί η πλειονότητα των πολιτών της ΕΕ. Οι πόλεις μεγιστοποιούν τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής (π.χ. το φαινόμενο αστικής θερμικής νησίδας), περιλαμβάνουν ευπαθείς «δέκτες» και αποτελούν μείζονα οικονομικά και πολιτιστικά κέντρα·

37. υπογραμμίζει ότι η παράμετρος της προσαρμογής θα πρέπει να ενσωματωθεί ειδικά σε τομείς όπως ο χωροταξικός σχεδιασμός, δεδομένου του καθοριστικού ρόλου που διαδραματίζει ο εν λόγω τομέας για τη διασφάλιση των μακροπρόθεσμων μεταβολών που συντελούνται στο τοπίο και στο δομημένο περιβάλλον·

Υλοποίηση των παρεμβάσεων προσαρμογής σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο

38. χαιρετίζει τη δέσμευση σχετικά με τη διάθεση του 20 % τουλάχιστον του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου 2014-2020 στην αύξηση των δαπανών που σχετίζονται με το κλίμα και την ενσωμάτωση της παραμέτρου της προσαρμογής στο πλαίσιο της ενωσιακής χρηματοδότησης, της πολιτικής και των ερευνητικών προγραμμάτων, συμπεριλαμβανομένων των διαρθρωτικών ταμείων, του προγράμματος «Ορίζοντας 2020», του προγράμματος Life + και του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης·

39. δέχεται ότι, δυνάμει της αρχής της επικουρικότητας, τα κράτη μέλη έχουν την τελική ευθύνη για την ενθάρρυνση της ένταξης της ενσωμάτωσης της παραμέτρου της προσαρμογής στην περιφερειακή και τοπική πολιτική και πρακτική·

40. αναγνωρίζει ότι το επίπεδο της προσαρμογής θα ποικίλλει μεταξύ των κρατών μελών, των περιφερειών και των πόλεων, λόγω της έκτασης των κινδύνων της κλιματικής αλλαγής, της ευπάθειας στους εν λόγω κινδύνους και της ικανότητας προσαρμογής, πράγμα το οποίο επηρεάζει, με τη σειρά του, την ικανότητα προετοιμασίας και αντίδρασης τους σε ακραίες καιρικές συνθήκες και κλιματικές μεταβολές·

41. τάσσεται υπέρ της κατάρτισης «τυπολογιών προσαρμογής» προκειμένου να υποστηριχτεί η διαμόρφωση στρατηγικής σε αστική κλίμακα. Ο εντοπισμός των ομοιοτήτων που υφίστανται μεταξύ πόλεων, όπως οι υπάρχοντες και οι προβλεπόμενοι κλιματικοί κίνδυνοι και τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά, μπορεί να βοηθήσει στη σύσταση σχηματισμού δικτύων απαρτιζόμενων από πόλεις που εμπίπτουν σε γενικού τύπου ομάδες με παρεμφερείς ανάγκες προσαρμογής. Αυτές οι ομάδες πόλεων θα προωθήσουν τον αποτελεσματικότερο στρατηγικό σχεδιασμό της προσαρμογής και της χάραξης πολιτικής, την κατανομή των πόρων, την παροχή της κατάλληλης καθοδήγησης και τη δημιουργία δικτύων μάθησης. Σημειώνει δε ότι υπάρχουν ήδη ορισμένες εθελοντικές οργανώσεις οι οποίες χρήζουν υποστήριξης·

42. επισημαίνει ότι, δεδομένης της ποικιλομορφίας των αιτημάτων και των ικανοτήτων προσαρμογής, όπως η ύπαρξη διαφορών όσον αφορά τις ρυθμίσεις διακυβέρνησης, την πρόσβαση σε πόρους και τα βιοφυσικά χαρακτηριστικά που επηρεάζουν τη διαμόρφωση και την υλοποίηση των παρεμβάσεων προσαρμογής, ο όρος «βέλτιστες πρακτικές» είναι παραπλανητικός. Συνεπώς, εφόσον οι ελάχιστες πρακτικές δεν μπορούν να εφαρμοστούν κατά πλήρη αναλογία, θα ήταν σκόπιμο να προτιμηθεί ο όρος «ορθές πρακτικές»·

43. η ανάπτυξη ικανότητας προσαρμογής αποτελεί σημαντικό θεμέλιο για τη διαμόρφωση και την υλοποίηση των παρεμβάσεων προσαρμογής. Ως εκ τούτου, η δημιουργία κόμβων –τόσο σε επίπεδο κρατών μελών όσο και σε υποεθνικό επίπεδο– με μέλημα την επίτευξη του στόχου της ανάπτυξης ικανότητας προσαρμογής, της κατάρτισης και της ανταλλαγής πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των πόλεων και των περιφερειών προσλαμβάνει θεμελιώδη σημασία·

44. εξάγει τη σημασία της περιβαλλοντικής αγωγής και ενημέρωσης και τον καθοριστικό ρόλο των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στον τομέα αυτόν· τονίζει ότι είναι σημαντικό η ενημέρωση, ιδιαίτερα όσον αφορά την αλλαγή του κλίματος, να είναι κάθε φορά προσαρμοσμένη στο τοπικό ακροατήριο και στις τοπικές συνθήκες και ότι θα πρέπει να προβλεφθεί χρηματοδοτική στήριξη για εκπαιδευτικές και ενημερωτικές εκστρατείες αυτού του είδους·

45. παραδέχεται ότι η χρηματοδότηση διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο για την ανάληψη παρεμβάσεων προσαρμογής σε τοπικό επίπεδο. Απαιτείται να αποσαφηνιστεί η πηγή από την οποία θα μπορούσαν να προέλθουν τα μεγάλα χρηματικά ποσά που χρειάζονται για τις παρεμβάσεις προσαρμογής, δεδομένου ιδίως ότι υφίστανται ορισμένες αμφιβολίες σχετικά με τα έσοδα από τους πλειστηριασμούς που διεξάγονται στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου της ΕΕ. Υπάρχει συγκεκριμένη ανάγκη ενσωμάτωσης της προσαρμογής στη χρήση των διαρθρωτικών ταμείων, όπως το ΕΤΠΑ, κατά την επόμενη περίοδο προγραμματισμού, και αυτό, χωρίς να μειωθεί ο προϋπολογισμός που είναι απαραίτητος για τον μετριασμό της αλλαγής του κλίματος·

46. αναγνωρίζει τη σημασία των τοπικών και περιφερειακών δικτύων για την προώθηση των παρεμβάσεων προσαρμογής και θεωρεί ότι πρέπει να τυγχάνουν της κατάλληλης χρηματοδοτικής στήριξης από την ΕΕ. Ωστόσο, η ΕτΠ δεν προκρίνει κάποια νέα οργάνωση ή εθελοντική δέσμευση για την προσαρμογή, όπως συνιστάται στη στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, διότι κάτι τέτοιο θα δημιουργούσε επικαλύψεις, θα προκαλούσε σύγχυση στους συμμετέχοντες και θα σπαταλούσε πολύτιμους πόρους. Το υφιστάμενο Σύμφωνο των Δημάρχων κρίνεται σκόπιμο να έχει στη διάθεσή του περισσότερους πόρους και να δρομολογηθεί εκ νέου ως δίκτυο επικεντρωμένο σε αμφότερες τις συνιστώσες της δράσης για το κλίμα, δηλ. στον μετριασμό και στην προσαρμογή.

47. τονίζει την ανάγκη το όραμα που προβάλλεται σχετικά με την προσαρμογή στη στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή να έχει περισσότερο προορατικό παρά αντιδραστικό χαρακτήρα: κατά τη διαμόρφωση και υλοποίηση παρεμβάσεων προσαρμογής θα πρέπει να επιδεικνύεται προσοχή σε αμφότερες τις στρατηγικές για τον περιορισμό των μακροπρόθεσμων κινδύνων και την ενίσχυση της ετοιμότητας και της ικανότητας ανταπόκρισης στις σημερινές ακραίες καιρικές και κλιματικές συνθήκες.

Προσαρμογή/Μετριασμός — Συνέργειες και αντιπαραθέσεις

48. δέχεται ότι η προσαρμογή και ο μετριασμός αποτελούν βασικές συνιστώσες μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής για την κλιματική αλλαγή. Παρότι η προσαρμογή στις τρέχουσες και στις μελλοντικά αναπόφευκτες ακραίες καιρικές και κλιματικές μεταβολές είναι ζωτικής σημασίας, δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως υποκατάστατο του μετριασμού. Η Συμφωνία της Κανκούν, η οποία επιτεύχθηκε βάσει της σύμβασης-πλαίσου των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή, ορίζει ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη θα πρέπει να δίδουν εξίσου προτεραιότητα στα ζητήματα της προσαρμογής και του μετριασμού. Ωστόσο, ο τρόπος διάθεσης των πόρων σε υποεθνικό επίπεδο αναμένεται ότι θα ποικίλλει.

49. επισημαίνει ότι η παρότρυνση των κοινωνιών και των οικονομιών να καταστούν πιο ανθεκτικές στην κλιματική αλλαγή, αποτελεί καθοριστικό στοιχείο για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στην Ευρώπη κατά τις

επόμενες δεκαετίες. Ωστόσο, είναι απαραίτητο να αυξηθούν το συντομότερο δυνατό τα μέτρα για τη σημαντική μείωση των εκπομπών επιβλαβών αερίων που ευθύνονται για την αλλαγή του κλίματος.

50. σημειώνει ότι –παρότι η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και ο μετριασμός των επιπτώσεων της συνδέονται κατ' αρχήν στενά μεταξύ τους– η ανάληψη ολοκληρωμένης δράσης προσαρμογής/μετριασμού είναι επί του παρόντος σπάνια, με αποτέλεσμα, να υπάρχει επιτακτική ανάγκη αναγνώρισης και ενθάρρυνσης των συνεργειών στα πεδία της πολιτικής, της πρακτικής και της έρευνας. Εξάλλου, είναι σημαντικό το σύνολο των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης να συμβάλλει σε αυτούς τους δύο στόχους.

51. αναγνωρίζει τα οφέλη που μπορούν να επιτευχθούν με την εφαρμογή μέτρων για τη διευθέτηση των ζητημάτων του μετριασμού και της προσαρμογής κατά τρόπο συμπληρωματικό, καθώς και τις αρνητικές συνέπειες που ενδέχεται να προκληθούν σε περίπτωση αντικρουόμενων μέτρων προσαρμογής και μετριασμού, όπως παραδείγματος χάρι η εγκατάσταση συστημάτων μηχανικής ψύξης για την αντιμετώπιση των υψηλών θερμοκρασιών εντός των κτιρίων που αυξάνει τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου.

52. καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, λόγω του επείγοντος χαρακτήρα του προβλήματος, η προτεινόμενη επανεξέταση της στρατηγικής αυτής το 2017, θα πρέπει όχι μόνο να επικεντρωθεί στην πρόοδο των εθνικών στρατηγικών προσαρμογής και στην ανάγκη θέσπισης –ή μη– μελλοντικής νομοθεσίας, αλλά και να αποτελέσει την τελευταία διορία για την επίτευξη ορισμένων βασικών στόχων σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, ενδεχομένως με τη χρήση της προσέγγισης που συνιστάται στην κατάρτιση «πίνακα αποτελεσμάτων ετοιμότητας προσαρμογής»: η στρατηγική για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή θα ήταν επίσης σκόπιμο να διασφαλίσει την παροχή καθοδήγησης και στήριξης τόσο προς τους υποεθνικούς φορείς όσο και προς τα κράτη μέλη, με μέλημα την επίτευξη των εν λόγω στόχων.

53. θεωρεί ότι οι προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στη στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή είναι συνεπείς με τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

Βρυξέλλες, 8 Οκτωβρίου 2013

Ο Πρόεδρος
της Επιτροπής των Περιφερειών
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO